

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Andra Kammaren N:o 2.

Tisdagen den 10 maj

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. *E. von Krusenstjerna* aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

angående uppskof med beslut öfver ett från 1885 års riksdag hvilande förslag till ändring i regeringsformens 6 §;

med förslag till förändrad lydelse af 3 § samt 4 § 11 mom. tryckfrihetsförordningen;

angående försäljning af en del af Tänga hed samt försäljningssummans användande till inköp af nytt skjutfält för Göta artilleriregemente vid Rømmene i Vesterögötland;

angående fortsättande under år 1888 af arbeten på nya kasernetablissemnetet för svea lifgarde och andra lifgardet m. m.;

angående anvisande af pension på allmänna indragningsstaten för läraren vid Alnarps landtbruksinstitut W. Olbers;

i fråga om egande och dispositionsrätten till sådant under bruk skatteköpt hemman, till hvilket bruksegaren från åbon inköpt åborätten;

angående försäljning af indragna militiebostället $\frac{1}{16}$ mantal Skälö i Kopparbergs län;

angående försäljning till Örebro stad af kronolägenheten Alnängarne i Örebro län;

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Stommen N:o 1 i Vermlands län;

angående upplåtelse af mark från en vid Östersunds stad belägen kronolägenhet;

angående försäljning af åtskilliga kronoegendomar i de norrländska länen;

angående restitution af stämpelafgift till delegarne i sterbhuset efter kabinettskammarherren, friherre Carl Otto Silfverschiöld;

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter målaren Stockenberg från Sundsvall;

angående upplösning af det nu bestående rättsförhållandet mellan kronan och Sala bergslag med mera;

i fråga om ändring i nådiga förordningen angående en postsparbank för riket den 22 juni 1883;

om ändring i kongl. förordningen den 26 april 1861 angående dels en allmän hypoteksbank för riket, samt dels de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända;

angående försäljning af hospitalslägenheterna Åhus n:is 9 och 10 i Kristianstads län;

angående ersättning till förre fanjunkaren Carl Ulrik Bergstedt för omkostnader, dem han såsom innehafvare på lön af sergeantsbostället Luggavi i Örebro län fått vidkännas för boställets deltagande i ett vattenafledningsföretag;

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Erska Öster- och Bergsgården i Elfsborgs län;

angående beviljande af lån för betäckande af kostnaden för tornbyggnad å Linköpings domkyrka;

angående höjande af högsta delaktighetsbeloppet i folkskolelärnarnes pensionsinrättning;

rörande förändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden af den 29 maj 1874;

angående förlängning af den mellan de förenade rikena och Spanien den 15 mars 1883 afslutade handelstraktat;

angående förändrad lydelse af § 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863;

med förslag till lag angående meddelande af rättegångsfullmagt genom telegram;

med förslag till lag angående ändring i 7 kap. samt vissa delar af 10 och 11 kap. strafflagen;

med förslag till lag om skiljemän och lag angående förändrad lydelse af 46 § utsökningslagen den 10 augusti 1877;

med förslag till lagar angående handelsregister, firma och prokura samt angående tillägg till 15 kap. handelsbalken;

äfvensom Kongl. Maj:ts skrivelser:

angående förordnande af en statsrådsledamot att enligt § 46 riksdagsordningen utöfva befattning med riksdagsärenden; och

i anledning af en vid senast församlade riksdag beslutad lagförändring.

De aflemnade kongl. propositionerna och skrivelserna begärdes på bordet och bordlades.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarne ett så lydande:

Protokoll vid sammanträde med de ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, hvilka blifvit utsedde att jemte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjening, hållet den 6 maj 1887.

S. D. De ledamöter af kammaren, hvilka erhållit uppdrag att jemte herr talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, hade till fullgörande af detta uppdrag denna dag sammanträdt, hvarvid herrar komiterade, som funno kanslitjenstemännens antal böra bibehållas oförändradt, sådant det under de senaste riksdagarne varit, efter genomgående af de inkomna ansökningarne, antogo till

notarier:

e. o. kanslisten C. N. Sandström,
 amanuensen juris kandidaten C. F. Amnell,
 notarien i kammarrätten, v. häradshöfdingen C. O. Erickson,
 regementsauditören R. Thorell,
 statistikern S. Severin,
 e. o. hofrättsnotarien J. Stenfelt,
 amanuensen R. C. T. Pålman,
 revisorn, vice häradshöfdingen F. A. Liljesköld,
 vice häradshöfdingen A. H. Grape,
 » » T. Naumann,
 t. f. revisorn A. A. Hermansson,
 vice häradshöfdingen E. Martin,
 kammarskrifvaren E. V. Söderstedt,
 amanuensen, fil. kand. A. Norin,
 revisorn A. Herlitz,
 sekreteraren J. A. L. Åsbrink,
 vice häradshöfdingen C. Hofmeister,
 amanuensen fil. doktor J. W. Kjellberg,
 amanuensen Th. E. Engelhart,
 jur. fil. kandidaten J. Olsson och
 vice häradshöfdingen A. Åkerman,

af hvilka Sandström, Amnell, Erickson och Thorell skulle tjenstgöra såsom reviderande notarier.

Derefter utsågos:

till *förste kanslist*:
hofintendenten, R. W. O. m. m. Th. Zellinger;

till *registrator*:
postkontrollören F. Amné; samt

till *kanslister*:
e. o. kanslisten C. W. Malm,
kammarskrifvaren C. G. V. Boije af Gennäs,
revisorn N. H. Håkanson,
e. o. kanslisten C. Burman,
vice häradshöfdingen R. Öhnell, och
» » E. Lundgren;

och skulle här antecknas, att Zellinger, Amné, Malm och Boije af Gennäs på särskild anmodan den 2 i denna månad inträd i tjenstgöring hos kammaren.

Sedan bestämdt blifvit att vaktmästare skulle likasom vid föregående riksdagar antagas till ett antal af tolf, utsågos nu till *vaktmästare*:

G. Malmberg, A. Lithander, A. G. Lind, J. E. Beijer, G. Larsson, C. G. Fastin, C. E. Thour, A. W. Nilsson, C. A. Molin, A. P. Carlsson, C. J. Sandberg och E. G. Ohlsson; af hvilka vaktbetjente, som den 2 i denna månad börjat sin tjenstgöring hos kammaren, Malmberg anställes såsom förste vaktmästare.

Som ofvan

A. E. J. Johansson.

§ 3.

Upplästes ett till kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare herr lektor G. Elowson, som insjuknat i lunginflammation, är tills vidare oförmögen att deltaga i Riksdagens förhandlingar, intygar
Stockholm den 8 maj 1887.

P. J. Wising.

Med. Dr och Professor.

§ 4.

Enligt derom förut fattadt beslut anställes nu val af ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten; dervid utsågos till

Ledamöter i konstitutionsutskottet:

Herr S. Johnson i Hvetlanda	med 206 röster,
» N. Larsson i Tullus	» 198 »
» W. Farup	» 186 »

Herr	<i>A. Gumælius</i>	med 186 röster,
»	<i>J. Bengtsson</i> i Gullåkra	» 185 »
»	<i>J. Sjöberg</i> i Stockholm	» 113 »
»	<i>P. Ersson</i> i Vestlandaholm	» 111 »
»	<i>A. Hansson</i> i Solberga	» 111 »
»	<i>P. Näsman</i>	» 111 »
och	» <i>P. Sahlström</i>	» 110 » ;

Ledamöter i statsutskottet:

Herr	<i>A. P. Danielson</i>	med 210 röster,
»	<i>N. Petersson</i> i Runtorp	» 210 »
»	<i>N. Olsson</i> i Ättersta	» 209 »
»	<i>C. Ifvarson</i>	» 198 »
»	vice talmannen <i>Sv. Nilsson</i>	» 198 »
»	<i>P. O. Hörnfelt</i>	» 197 »
»	<i>O. Jonsson</i> i Hof	» 197 »
»	<i>P. Pehrson</i> i Törneryd	» 197 »
»	<i>A. Persson</i> i Mörarp	» 197 »
»	<i>N. Persson</i> i Vadensjö	» 197 »
»	<i>Liss O. Larsson</i>	» 163 »
och	» <i>P. G. Näslund</i>	» 111 »

§ 5.

Upplästes ett till kammaren ankommet protokoll så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet den 10 maj 1887.

Professorn friherre Adolf Erik Nordenskiöld hade denna dag aflemnat fullmägt, utvisande, att han, vid riksdagsmannaval, som den 15 nästl. april hållits i Stockholms stad, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 Januari 1888; och sedan berörda fullmägt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, utan att desse mot fullmagten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Andra Kammaren, hvarjemte fullmagten skulle till kammaren öfverlemnas för att hållas friherre Nordenskiöld till handa.

In fidem

G. R. Lilienberg.

Jemte det protokollet lades till handlingarne, beslöt kammaren, att fullmagten skulle till herr friherre Nordenskiöld återställas.

§ 6.

Härefter fortsattes valen af ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, dervid utsågos till

Ledamöter i bevillningsutskottet:

Herr	Joh. Johansson i Noraskog	med 187 röster,
»	S. M. Olsson i Sörnäs	» 185 »
»	A. G. Björkman	» 184 »
»	A. Andersson i Intagan	» 182 »
»	J. H. G. Fredholm	» 123 »
»	N. Boström i Bodbyn	» 122 »
»	O. C. Ahlström	» 121 »
»	A. M. Gudmundson	» 121 »
»	A. Huss	» 121 »
och	» E. Meyer	» 121 » ;

Ledamöter i bankoutskottet:

Herr	P. Nilsson i Råby	med 200 röster,
»	Joh. Johansson i Stockholm	» 194 »
»	I. Lyttkens	» 194 »
»	A. Göransson	» 193 »
»	M. Dahn	» 189 »
»	L. Jönsson i Sandby	» 135 »
»	O. Melin	» 118 »
och	» C. A. Andersson i Malmö	» 117 » ;

Ledamöter i lagutskottet:

Herr	J. Anderson i Tenhult	med 199 röster,
»	J. Smedberg	» 199 »
»	H. Andersson i Nöbbelöf	» 194 »
»	Folke Andersson	» 193 »
»	A. Svensson i Lösen	» 124 »
»	M. Zachrison	» 122 »
»	C. A. Bokström	» 119 »
och	» H. W. Hultberg	» 117 » ;

Suppleanter i konstitutionsutskottet:

Herr	N. Wallmark	med 123 röster,
»	W. Walldén	» 120 »
»	A. Andersson i Lund	» 120 »
»	P. Holm	» 117 »
»	C. F. Winkrans	» 116 »
»	J. Boman	» 115 »
»	J. Nydahl	» 115 »
»	A. Olsson i Ornakärr	» 114 »
»	J. Andersson i Lysvik	» 114 »
och	» M. Tysk	» 113 » ;

Suppleanter i statsutskottet:

Herr	C. J. Petersson i Eksebo	med 175 röster,
»	J. Eliasson	» 174 »
»	Ol. Andersson i Lyckorna	» 174 »
»	A. Svenson i Bossgården	» 174 »

Herr	<i>L. P. Mallmin</i>	med 174 röster,
»	<i>A. G. Anderson</i> i Himmelsby	» 174 »
»	<i>C. Persson</i> i Stallerhult	» 174 »
»	<i>N. Nilsson</i> i Östra Espinge.....	» 174 »
»	<i>C. Anderson</i> i Hamra	» 174 »
»	<i>L. Norrby</i>	» 174 »
»	<i>A. Larsson</i> i Lund	» 162 »
och	» <i>C. F. Segerlind</i>	» 100 » ;

Suppleanter i bevillningsutskottet:

Herr	<i>G. Jansson</i> i Krakerud	med 147 röster,
»	<i>P. G. Petersson</i> i Brystorp	» 147 »
»	<i>E. P. Jonsson</i> i Myre	» 147 »
»	<i>E. Beckman</i>	» 109 »
»	<i>P. Truedsson</i>	» 107 »
»	<i>K. Söderblom</i>	» 107 »
»	<i>A. Markstedt</i>	» 107 »
»	<i>Aug. Danielsson</i> i Långnäs	» 105 »
»	<i>M. Arhusiander</i>	» 104 »
och	» <i>N. Nilsson</i> i Vrångebol	» 104 » ;

Suppleanter i bankoutskottet:

Herr	<i>O. Erickson</i> i Bjersby	med 142 röster,
»	<i>A. Svenson</i> i Edum	» 139 »
»	<i>J. Pettersson</i> i Alfvesta	» 138 »
»	<i>C. G. Anderson</i> i Skeenda	» 137 »
»	<i>C. J. Blomberg</i>	» 97 »
»	<i>P. Larsson</i> i Fole	» 95 »
»	<i>B. Dahlgren</i>	» 95 »
och	» <i>J. Ohlsson</i> i Stockholm	» 95 » ;

Suppleanter i lagutskottet:

Herr	<i>P. Stockman</i>	med 131 röster,
»	<i>F. Pettersson</i> i Tjärsta.....	» 131 »
»	<i>P. Svensson</i> i Brämhult	» 131 »
»	<i>G. Thestrup</i>	» 129 »
»	<i>G. Mellin</i>	» 98 »
»	<i>A. Andersson</i> i Hakarp	» 89 »
»	<i>C. I. Wählin</i>	» 87 »
och	» <i>A. Johansson</i> i Löfåsen.....	» 87 »

Mellan de ledamöter, hvilka till suppleantplatser erhållit lika antal röster, anställdes lottningar för bestämmande af den ordning, hvori samma ledamöter borde såsom suppleanter ingå; och utföllo dessa lottningar med den ordningsföljd här ofvan angifvits.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag angående de här ofvan omförmälda utskottsvalen.

§ 8.

Afgåfvos följande motioner, nemligen af

Herr *H. Andersson* i Nöbbelöf m. fl., n:o 3, om nedsättning med 20 procent af grundskatterna och motsvarande lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna m. m.

Herr *A. G. Jönsson* i Mårarp, n:o 4, om ändrad lydelse af 26 kap. 2 § byggningsbalken;

Herr *N. Åkesson*, n:o 5, om afskrifning af grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna.

Herr *E. W. Wretling*, n:o 6, om ändring i bestämmelserna rörande befordran med posten af tidningar; och

n:o 7, om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändring i bestämmelserna om examensväsendet vid universiteten i Upsala och Lund samt karolinska institutet;

Herr *E. Hammarlund*, n:o 8, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af föreskrifter rörande tiden för utbetalande af löner och arvoden till lärarepersonalen vid rikets folkskolor, mindre folkskolor och småskolor;

Herr *A. Gumælius*, n:o 9, om ändrad lydelse af §§ 5 och 6 i reglementet för riksbanken;

Herr *Liss O. Larsson* m. fl., n:o 10, om afskrifning af grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna;

Herr *F. Berglöf* m. fl., n:o 11, om anslag till utvidgning af spetelske-sjukhemmet i Jerfsö;

Herr *L. Jönsson* i Sandby, n:o 12, om afskrifning med 30 procent af grundskatterna; och

n:o 13, om beviljande af anslag för lindring af rustnings- och roteringsbesvärerna;

Herrar *O. Erickson* i Bjersby och *C. J. Petersson* i Eksebo, n:o 14, om förhöjning i bevillningsafgiften för bankbolag med sedelutgifningsrätt;

Herr *O. Erickson* i Bjersby, n:o 15, om ändrad lydelse af 26 kap. 2 § byggningsbalken; och

n:o 16, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående rätt för delegare i socken- eller distriktsmagasin att besluta om användande af deras fonder och magasinens upplösning;

Herr *J. Sjöberg* i Bodaryd, n:o 17, om afskrifning af grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna;

Herr *P. Näsman*, n:o 18, om tillägg till 15 § i kongl. förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885; och

n:o 19, om tillägg till §§ 2 och 5 i bevillningsförordningen den 14 september 1883;

Dessa motioner begärdes på bordet och bordlades.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *F. Berglöf* under tio dagar från och med den 12 innevarande maj.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes Riksdagens kanslideputerades memorial n:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidem
A. E. J. Johansson.

Torsdagen den 12 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 4 och 5 innevarande maj förda protokoll.

§ 2.

Herr talmannen anmälde för remiss till vederbörande utskott de af Riksdagens år 1886 församlade revisorer afgifna berättelser, hvilka vid Riksdagens upplösande den 5 sistlidne mars ännu icke hunnit blifva föremål för handläggning eller slutbehandlas; och remitterades nu

till statsutskottet:

berättelserna angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under åren 1884 och 1885,

samt till bankoutskottet:

berättelsen angående riksbanken.

§ 3.

Vid föredragning härnäst af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof begärdes ordet af

Herr P. A. Siljeström, hvilken yttrade: Bland de anslag på extra stat, som blifvit föreslagna på åttonde hufvudtiteln, förekommer ett till nybyggnad för nya elementarskolan i Stockholm. De skäl, som föreligga i den kongl. propositionen, äro tillräckligt utvecklade hvad skolan sjelf och dess behof beträffar. Men hvad återigen skolans ställning och betydelse inom det svenska läroverket angår, är utlåtandet i propositionen så knapphändigt, att jag finner mig böra foga några betraktelser till detsamma, så mycket mer som slutet af mitt anförande skall blifva att fästa statsutskottets uppmärksamhet på en omständighet, som jag tror det är af största vigt att taga i betraktande vid frågans afgörande.

Det heter i den kongl. propositionen: »Onekligt är, att vårt skolväsende genom dess — nya elementarskolans — verksamhet erhållit många lifvande impulser, som blifvit till nytta både på undervisningssättets, disciplinens och lärobokslitteraturens områ-

den, ehuru man måste erkänna, att den nya anordning och metod, för hvilkas pröfvande den företrädesvis inrättades, nemligen den fria flyttningen och vexelundervisningen, icke visat sig vara egenade att vid rikets öfriga läroverk tillämpas.»

Hvad beträffar det första momentet, som icke förnekar, att nya elementarskolan varit till någon nytta för undervisningen, så torde detta yttrande kunna i de anförda styckena tillämpas jemväl på åtskilliga andra läroverk, men det att hafva gått i spetsen för reformsträfandet på detta område och att under årtionden hafva med ord och handling arbetat för reformer, det kan man icke säga om något annat läroverk i vårt land. Och om man än vill säga, att detta arbete på senare tider icke varit lika lifligt som det en tid var, så kommer detta endast deraf, att sedan många af de förbättringar för hvilka skolan intresserat sig hafva blifvit införda i undervisningen, har i det fallet mindre återstått att göra. Men att hennes nit för reformer och för att uppnå det slutliga målet, dit reformvännerna sträfvat, icke svalnat, derom vittna bland annat de beslut, som skolans direktion och lärarekollegium på senare tiden fattat, sedan det omsider yppat sig någon utsigt att, genom de möjligheter en bättre skolbyggnad ensamt kan bereda, verkställa hvad man önskar.

Hvad beträffar den fria flyttningen, så kan jag för min del ingalunda anse det som ett bevis mot densamma, att den icke blifvit införd vid de gamla läroverken, så mycket mindre som, om jag antog detta som ett bevis, jag skulle erkänna med densamma, att äfven andra skolreformer, som under långa tider stått på dagordningen, icke skulle vara nyttiga utan förkastliga derför att de icke lyckats vinna inträde vid de öfriga läroverken, under det motstånd, som ty värr varit alltför segt och envist och som gjort att reformen ännu icke tyckes omfattas med någon förkärlek af den högsta läroverksstyrelsen. Men här är nu icke fråga om hvad nya elementarskolan varit, utan om hvad hon är och kan blifva för vårt undervisningsväsende; och i detta fall är, som jag nämnde, det beslut som i detta afseende fattats af nya elementarskolans direktion och läroverkskollegium så innehållsrikt och löftesrikt, att jag tror att det är angeläget för dem som skola bedöma frågan att väl sätta sig in i hela dess innebörd.

Hufvudpunkterna äro tre. Den ena har afseende på de klassiska språkens ställning i elementarläroverken. Man har sålunda, och det onekligen tidsenligt, uteslutit grekiskan såsom obligatoriskt ämne, något som den senast tillsatta undervisningskomitén icke vågat göra, i det den bibehållit grekiskan såsom obligatorisk på den klassiska linien. Hvad latinet beträffar, har man beslutat sig för att uppskjuta början af dess studium till sjette klassen, hvilket ock från reformvänlig synpunkt länge har varit ett önskningsmål, i stället för att, såsom för närvarande, latinet införes redan i fjerde klassen.

Den andra punkten är att lärofriheten, hvad undervisningsämnen beträffar, d. v. s. valfriheten, har blifvit högst betydligt utsträckt, hvilket ju ock varit ett önskningsmål för alla dem, som velat att studierna inom de högre klasserna af skolan skulle vara mera koncentrerade, för att så göra lärjungarne dess mer skickliga för det akademiska studiet.

Tredje punkten är att, under bibehållande — hvilket jag anser mig böra betona — af den fria flyttningen i de högre klasserna, genom en lämpligt uppjord läsordning, söka bereda lärjungarne tillfälle att mer än hittills egna sig åt sjelfstudium, åt sjelfständigt arbete, som skulle verka till samma mål, att göra dem fullt skickliga för det fortsatta studiet vid universitetet.

Jag ber att få yttra ännu ett ord angående den fria flyttningen. Tankarne derom hafva allt sedan skolans början varit delade i så måtto, att somliga velat hafva den utsträckt till hela skolan, andra endast till flere eller färre klasser. Men aldrig har det varit någon fråga om att den icke skulle vara fördelagtig och nyttig för lärjungarne och undervisningen i de högsta klasserna.

Möjligheten att genomföra den undervisningsplan, som nu antyds, beror väsentligen på en ändamålsenligare skolbyggnad än den som nu finnes, särskildt med afseende på de anspråk, som den ökade valfriheten skulle komma att medföra. Men det är der vid lag en omständighet, hvarpå jag ville särskildt bedja att få fästa herrar ledamöters i statsutskottet uppmärksamhet, nemligen den, att hela detta reformförslag, genom hvars realiserande ett stort steg till skolreformens genomförande skulle tagas, icke låter genomföra sig, med mindre än att det hinder upphäfves, som allt hittills legat i den föreskrifna afgangsexamen från elementarläroverken, eller examen till universitetet. Denna examen, vare sig att den hetat studentexamen eller maturitetsexamen, har hittills varit gällande för nya elementarskolan, likasom för de öfriga läroverken, och har, genom sin reaktion på undervisningen i skolan, nödgat till att i åtskilliga fall ordna undervisningen annorlunda, än som bort vara en följd af skolans egna grundsatser. Skall sålunda det arbete, som man nu vill genomföra, kunna fullt lyckas och blifva bevisande, så är nödigt att den högsta läroverksstyrelsen medger skolan en sådan tolkning af maturitetsfordringarne, att den afgangsexamen, som grundar sig på skolans egen planläggning af undervisningen och som för öfrigt utan allt tvifvel skall komma att ådagalägga ett fullt jemngodt resultat med den nu föreskrifna maturitetsexamen, vinner erkännande såsom giltig i samma utsträckning som denna senare, eller, med andra ord, att skolan får på grundvalen af sina egna principer hafva en maturitetsexamen för sig, men som ändock gör det möjligt för lärjungarne att öfvergå vare sig till tillämpningsskola eller universitetet eller de statstjänster, för hvilka maturitetsexamen

fordras. Utan dessa vilkor kan svårligen detta reformarbete, som skolan nu vill genomföra, lyckas; och det är därför jag velat tillåta mig fästa statsutskottets uppmärksamhet på huru angeläget det är, i fall eljest, såsom jag hoppas, utskottet skulle vilja omfatta byggnadsförslaget med välvilja, att dervid betona det vilkor, som framgår af det nu anförda.

Vidare anförde:

Herr E. G. Boström: Jag anhåller, herr talman, att få säga några ord med anledning af den brist på omkring 4 millioner, som yppats på bränvinsmedlen, och det sätt som af regeringen föreslagits att godtgöra denna brist. Att denna brist kunnat uppstå är lätt förklarligt och i viss mån glädjande. Det är förklarligt, ty det beror på de olika bestämmelser, som varit gällande i fråga om bränvinsnederlagen före och efter året 1883. Före år 1883 skulle allt bränvin uttagas från nederlag före den 15 oktober, och deraf följde att allt tillverkadt bränvin blef beskattadt. Men sedan efter 1883 nederlagsfriheten blef så att säga oinskränkt, har följden blifvit att endast det bränvin, som från nederlaget uttagits för konsumtion, blifvit beskattadt. Men för det bränvin som ligger kvar på nederlagen, likasom för det som uttages till export, kommer ej någon skatt staten till godo. Här har icke allt bränvinet i landet gått åt, utan stora partier deraf ligga kvar på nederlagen. Den brist som uppstått kan sålunda visserligen sägas bero på ett fel, men den beror på ett lätt förklarligt fel. Denna brist är emellertid, som jag också sade, glädjande, därför att den visar att bränvinskonsumtionen i landet aftagit; och det är ju önskvärdt att så sker.

Men jag kan icke vara med när det föreslås af regeringen att denna brist afskrifves på 1886 och 1887 års behållningar. Det är sant, att en del af bristen uppkommit under år 1886, och därför kan det vara berättigadt, att denna brist kommer att drabba öfverskottet å statsregleringen för detta år. Men att den öfriga bristen, som uppkommit under åren 1883—1885, skall afskrifvas på 1887 års *möjliga* behållningar, synes mig icke vara rätt. När statsverket för statsregleringen år 1885 visar ett öfverskott på omkring 8,3 millioner, så synes det vara rätt, att bristen för detta och föregående år å bränvinsmedlen också afskrifves på 1885 års behållning; och det förefaller mig alldeles oegentligt att besluta en afskrifning på 1887 års behållningar. Ty det skulle ju kunna hända, att 1887 års statsreglering icke kommer att ega något öfverskott, och det är väl knappast troligt att något öfverskott då uppkommer.

I fall denna brist, som sig rätteligen bör, sålunda afskrifves å behållningen för 1885,³ vill jag icke undanhålla för mig att åtskilliga af de anslag, som nu blifvit af regeringen äskade, icke

kunna täckas utan förmedelst nya skattebidrag, men man bör låta hvar dag eller hvar år hafva sin omsorg.

Det är på dessa omständigheter jag önskat fästa statsutskottets uppmärksamhet, i förhoppning att, när det kongl. förslaget i denna del återkommer till kammaren, det måtte återkomma förändradt och förbättradt.

Herr Gustafsson: Herr talman! Då Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behof förliden riksdag remitterades till utskottet, tog jag mig friheten att rigta några anmärkningar mot åtskilliga af regeringens framställningar. Då nu föreliggande proposition är till innehållet nästan densamma som den hvilken är daterad den 12 januari, torde det tyckas vara öfverflödigt att nu tala om samma saker som då. Med det finnes anledningar som förmått mig att äfven denna gång begära ordet. Jag har gjort det först och främst därför, att ställningen i kammaren blifvit väsentligen förändrad sedan förliden riksdag. Dessutom hafva tillkommit några omständigheter, som ytterligare belysa mina anmärkningar från förra riksdagen.

Hvad först den förändrade ställningen beträffar, så skulle det vara gagneligt, om man nu kunde åstadkomma en mera allmän remissdebatt, så att man derigenom kunde få klart för sig grupperingen inom Riksdagen. Blefve ställningen på det sättet klargjord, skulle sådant vara till mycken nytta äfven för många af de nykomne. De skulle derigenom få en hum om hvar landet ligger och lära sig inse, att denna proposition ej bör betraktas hvarken ur frihandels eller protektionismens synglas, utan att man bör låta detta vara detta, låta hvar sak gälla för hvad den är. Jag har mina anledningar att uttala detta, ty för några dagar sedan såg jag i ett pressens organ, som står regeringen mycket nära, att nu vore det slut med det bondevälde, som så länge nekat regeringen nödiga anslag. För min del hyser jag deremot den förhoppningen — ja, den ända till visshet gränsande tron — att detta bondevälde icke är slut, och jag hoppas att det icke heller någonsin skall varda slut, då det gäller att föra sparsamhetens talan. Min förhoppning inskränker sig icke blott dertill, att landtmännen hädanefter som hittills skola motsätta sig all misshushållning med statsens medel, utan jag vågar äfven hysa den öfvertygelsen, att många af städernas representanter skola anse såsom sin första pligt att tillse, det de skattdragande icke onödigtvis betungas, samt förena sig i den traditionella sparsamhet, med hvilken denna kammare hittills gagnat landet.

Hvad angår de särskilda anslag, som i den nu aflättna statsverkspropositionen äskats, så vill jag vid första hufvudtiteln yttra några ord om apanagefrågan. Denna fråga kan synas hafva kommit i ett förändradt skick derigenom att Konungen till protokollet förklarar, att, om nu föreliggande proposition bifalles, deraf

tydligt följer, att han icke skall i framtiden begära tillökning å sin civillista. Det kan förefalla mången som om efter ett sådant löfte ingen risk förefinnes att bifalla hvad Kongl. Maj:t i detta hänseende begärt, men jag ber att få varna för en sådan uppfattning, ty detta löfte gäller blott under löftesgifvarens lifstid, och hafva vi väl en gång fastställt principen, så står dörren öppen på vid gafvel för anslagsfordringar, hvilka Riksdagen skall få svårt att motsätta sig. Derfor hoppas jag, att statsutskottet afstyrker denna begäran. — Sedan propositionen af den 12 sistlidne januari remitterades har det dessutom tillkommit ett annat skäl för afslag. Det norska budgetsutskottet har nemligen nu tillstyrkt de kungliga apanagens beviljande i den gamla formen, och vid sådant förhållande kan man icke gerna tänka sig att någon kongl. proposition i dylikt syfte skall inkomma till norska stortinget. Då jag anser likställighet mellan de båda förenade rikena nödvändig i dylika fall, ser jag häri för statsutskottet ett mycket tungt vägande skäl för ett afstyrkande utlåtande.

För att härefter öfvergå till fjerde och femte hufvudtitlarne, så, hvad beträffar anslag till militära ändamål i allmänhet, kan man väl säga att icke alla sådana anslag äro så absolut nödvändiga, som man söker göra troligt. I icke-militära kretsar hyser man i allmänhet den uppfattningen, att vårt försvar kan stärkas genom reformer i användningen af redan befintliga anslag, utan att krigsbudgeten behöfver blifva större; och nu har inträffat det förhållande, att man för en sådan åsigt fått stöd äfven genom fackmäns uttalanden: Så har jag i krigsvetenskapsakademiens handlingar sett en fackman säga, att exercisen, sådan den nu bedrifves, är en olidlig tunga för såväl befäl som trupp. Om en fackman kan göra en sådan mening gällande, är det väl mindre att undra på om vi icke-militärer tänka att förhållandet verkligen är sådant. Och ökade fordringar på detta område blifva en börda icke blott för militärerna utan äfven för dem, som skola släppa till de därför erforderliga medlen. De som neka anslag till nya trupper, såsom t. ex. till en ny fästningsartilleribataljon, behöfva icke därför beskyllas för försvarsnihilism.

För att nu öfvergå till femte hufvudtiteln och yttra några ord om det begärda anslaget till ett nytt pansarfartyg, så får jag säga, att att jag med skäl hade väntat att chefen för sjöförsvarsdepartementet i protokollet för den 20 april skulle upplyst oss om hvad som sedan den 12 januari händt på det område, der upplysningar kunna vinnas om pansarfartygens lämplighet. Men herr sjöministern blott vidhåller hvad han uttalat till protokollet för den 12 januari; och måste vi således hålla oss till detta protokoll samt antaga att hvad der står är herr statsrådets mening. Der står bland annat i detta protokoll, att den franske sjöministern, amiral Aube, i ett af deputerade kammaren nedsatt utskott förklarar, att, enligt hans mening, borde man icke allenast fortsätta

det för en tid nedlagda arbetet på påbörjade pansarfartyg utan äfven sätta nya af samma storlek (7,000 à 8,000 tons) i arbete.

Vet hr chefen för sjöförvarsdepartementet detta, borde han väl äfven hafva fått kännedom om hvad andra, som intressera sig för sådant, kunnat taga reda på, nemligen att den franske sjöministern den 19 januari detta år i ministerrådet förklarade, att han toge tillbaka förslaget om nya fartygsbyggnader, och detta naturligtvis därför att frågan om pansarfartygens motståndskraft icke vore tillräckligt utredd. För närvarande ligger i Medelhafvet en större fransk eskader, som blifvit sammandragen just i ändamål att utröna huruvida pansarfartygen hafva utsigt att kunna försvara sig mot torpedobåtarna eller ej. Under sådana förhållanden tror jag att det vore lämpligt om Riksdagen betänkte sig och afvaktade utgången af dessa experiment, innan den beviljar ifrågavarande anslag och till äfventyrs så godt som kastar penningarne i sjön. Enligt min mening hade det varit bättre, om herr sjöministern sändt fackmän till Medelhafvet för att öfvervara omförmälda experiment, än att våra amiraler sitta på kammare och konstruera upp fartyg, som de påstå vara utmärkta, men som kanske ingalunda motsvara sitt ändamål.

För att herrarne ej må tro att jag icke vill vara med om något anslag, ber jag få påpeka ett under en annan hufvudtitel förekommande anslag, hvars beviljande jag för min del ämnar att förorda, men beträffande hvilket möjligen många af mina sparsamhetsvänner komma att rösta emot mig. Jag syftar härmed på det till de kongl. teatrarne äskade anslaget; och då jag, som sagdt, ämnar rösta för detta anslag, kommer det sig helt enkelt deraf att jag anser att man bör vara konsekvent. De tvenne gånger fråga om anslag från hufvudstadens sida till de kongl. teatrarne varit före hos stadsfullmäktige, har jag satt mig deremot, emedan jag ansett att det icke gälde en kommunens sak. Deremot är det en nationel angelägenhet; och har nu en gång nationeu visat sig vilja uppmuntra konsten, bör den göra det så i ena som andra afseendet! Vi hafva byggt ett nationalmuseum, vi hafva upprättat och underhålla en akademi för målar- och bildhuggarkonsten och en akademi för tonkonsten. Böra vi då icke äfven understödja den dramatiska konsten, som ju väl bör hafva lika berättigande och lika starkt kraf på nationens omhuldande som de öfriga sköna konsterna! Det är af detta skäl jag kommer att lemna min röst till beviljande af anslag till de kongl. teatrarne, likasom jag hoppas att det samma ock skall lyckas vinna statsutskottets tillstyrkan. I en punkt är jag dock icke ense med den kongl. propositionen i ämnet, nemligen i hvad angår uthyrandet af dramatiska teatern. En sådan åtgärd tror jag icke vore rätt lämplig. Ty om det är någon af de k. teatrarne som ger inkomst och bidrager till vår nationalscens upprätthållande, så är det väl den dramatiska teatern, hvars verksamhet jag därför

anser att staten sjelf bör utöfva, då den helt säkert ger större reveny än om den uthyres.

Jag vill icke inlåta mig i vidare detaljer, utan anhåller endast att mitt yttrande måtte få åtfölja den kongl. propositionen vid dess remis till statsutskottet.

Statsrådet och chefen för kongl. finansdepartementet herr friherre Tamm: Efter hvad man meddelat mig, har här i kammaren nyss gjorts anmärkning mot det sätt, hvarpå Kongl. Maj:t upptagit bränvinsmedlen i beräkningen af öfverskottet från 1886 års statsreglering, gående ut derpå, att debiterade men ännu icke erlagda bränvinsafgifter bort afräknas, icke såsom Kongl. Maj:t tänkt sig, först från förstnämnda öfverskott, utan redan från öfverskottet för år 1885 och således äfven bort komma i betraktande vid uppgörandet af 1888 års statsreglering. Såsom jag tror, har den talare, som framfört denna anmärkning, sjelf meddelat, att det redan under föregående tider inträffat, att beräknade bränvinstillverkningsafgifter icke influtit. Men detta har då gällt endast en kortare tid, emedan afgifterna alltid skolat erläggas hvarje år före den 1 oktober. Förhållandet har emellertid blifvit annorlunda med de år 1883 inträdda förändringar i bestämmelserna rörande bränvinsbeskattningen, i det att bränvin fortfarande kan kvarligga å nederlag utan att tillverknings-skatt erlägges. Men i stället har tillforene på annat sätt uppstått rubbningar, nemligen i följd deraf, att tillverkningsafgifterna för det bränvin, som exporterats till utlandet blifvit restituerade. Som herrarne af statens räkenskaper finna, har dylik restitution egt rum vid flera särskilda tillfällen, nemligen åren 1880, 1881, och 1882 — de begge förstnämnda åren till belopp af tillsammans omkring 5 millioner kronor. I en framställning till 1884 års Riksdag fäste d. v. chefen för finansdepartementet också Riksdagens uppmärksamhet derpå, att sjunde bufvudtitelns anslag till restitutioner genom återbärande af tillverkningsafgifter för utfördt bränvin i betydlig mån öfverskridits, men han ifrågasatte icke, på sätt äfven Riksdagen godkände, att detta oaktadt berörda anslag skulle höjas. Nu är det naturligt, att dylika stora belopp måste menligt inverka på resultatet af statsregleringen. Hvad som inträffar i händelse af bränvinsexport är således icke annat än hvad förut skett, då tillverkningsafgifterna skulle restitueras. Att afdraget i fråga icke gjorts redan från öfverskottet å 1885 års statsreglering kommer sig deraf, att det ansetts riktigt att hvar år får svara för sig sjelft samt att man haft att tillse, att under år, då statsverket lemnat öfverskott, dermed må hafva kunnat fyllas de behof, som gjort sig gällande. Bli öfverskottet för ett senare år mindre, lærer budgeten få rätta sig derefter.

Den framställning som blifvit gjord i den nu aflemnade inkomstberäkningen afser endast att icke de stora belopp, som man

kunnat tänka sig skola komma att icke inflyta till följd af brännvinsexporten, skulle komma att drabba ett enda år och möjligen för hårdt taga på öfverskotten. I sjelfva verket rörer detta icke den budget som nu är framlagd, men jag har likväl velat fästa uppmärksamheten på detta förhållande, på det att man icke må föreställa sig att öfverskotten för 1886 skulle komma att lemna en rikligare tillgång än som nödigt skulle vara.

Det är endast dessa upplysningar jag velat lemna kammaren under förmodan att kammaren deraf måtte finna att någon försummelse ingalunda egt rum från deras sida som haft med saken att göra. Ty debiteringen af dessa siffror är — der de icke konstant utgå — i full öfverensstämmelse med de författningar, som i sådant hänseende äro gällande.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef den ifrågavarande kongl. propositionen, jemte de i anledning af densamma nu afgifna yttranden, remitterad till statsutskottet.

§ 4.

Föredrogs och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts på rikssalen upplästa berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdags sammanträde sig tilldragit.

§ 5.

Vidare föredrogs Kongl. Maj:ts i senaste sammanträdet aflemnade propositioner till Riksdagen; och hänvisades

till *konstitutionsutskottet* Kongl. Maj:ts propositioner:

angående uppskof med beslut öfver ett från 1885 års Riksdag hvilande förslag till ändring i regeringsformens 6 §, och

med förslag till förändrad lydelse af 3 § samt 4 § 11 mom. tryckfrihetsförordningen.

Till behandling af *statsutskottet* öfverlemnades följande kongl. propositioner, nemligen:

angående försäljning af en del af Tånga hed samt försäljningssummans användande till nytt skjutfält för Göta artilleriregemente;

angående fortsättande under år 1888 af arbeten på nya kaserneetablissemang för Svea lifgarde och Andra lifgardet m. m.;

angående anvisande af pension på allmänna indragningsstaten för läraren vid Alnarps landbruksinstitut W. Olbers;

i fråga om egande- och dispositionsrätten till sådant under bruk skatteköpt hemman, till hvilket bruksegaren från åbon inköpt åborätten;

angående försäljning af indragna militiebostället $\frac{1}{16}$ -dels mantal Skälö i Kopparbergs län;

angående försäljning till Örebro stad af kronolägenheten Alnängarne;

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Stommen N:o 1 i Vermlands län;

angående upplåtelse af mark från en vid Östersunds stad belägen kronolägenhet;

angående försäljning af åtskilliga kronoegendomar i de norrländska länen;

angående restitution af stämpelafgift till delegarne i sterbhuset efter kabinettskammarherren friherre Carl Otto Silfverschiöld;

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter målaren Per Adolf Stockenberg;

angående upplösning af det nu bestående rättsförhållandet mellan kronan och Sala bergslag;

i fråga om ändringar i kongl. förordningen angående en postsparbank för riket den 22 juni 1883;

om ändring i kongl. förordningarne den 26 april 1861 angående en allmän hypoteksbank för riket. m. m.;

angående försäljning af hospitalslägenheterna Åhus n:is 9 och 10 i Kristianstads län;

angående ersättning till förre fanjunkaren Carl Ulrik Bergstedt för omkostnader, dem han såsom innehafvare på lön af sergeantsbostället Luggavi n:o 1 i Örebro län fått vidkännas för boställets deltagande i ett vattenledningsföretag;

angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Erska Öster- och Bergsgården i Elfsborgs län;

angående heviljande af lån för betäckande af kostnaden för tornbyggnaden å Linköpings domkyrka; och

angående höjande af högsta delaktighetsbeloppet i folkskolläraarnes pensionsinrättning.

Vid föredragning härefter af Kongl. Maj:ts proposition rörande förändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden, af den 29 maj 1874 erhöles ordet, på begäran, af

Herr Larson i Tullus, som anförde: Jag skall endast be att få fästa vederbörande utskotts uppmärksamhet på ett skriffel, som insmugit sig i förslaget till lydelse af 4 § i den nu anmälda

kongl. förordningen, hvilken § bestämmer hvilka kvantiteter af varor en resande öfver riksgränsen skall kunna få medföra med frihet från tull och frihet från skyldighet att taga förpassning. Det är ett par ord här som jag anser vara origtiga, och jag antager att origtigheten icke kan hafva härflutit af något annat än misskrifning af någon som haft i uppdrag att renskrifva förslaget. Origtigheten har emellertid icke förelupit nu, utan redan 1874. Jag upptäckte den då, men för sent för att kunna åstadkomma rättelse deri. Det i min tanke origtiga förekommer i sista ordet af tredje raden och i andra ordet af fjerde raden i den i fråga varande §. Det skulle heta »svenska» eller »norska» och icke såsom här står: »svensk» eller »norsk». På detta senare sätt uppställda, få orden icke sin rätta betydelse. Paragrafen kommer icke att omfatta svenska och norska naturalster och tillverkningar, utan talar endast om utländska varor; men meningen är naturligtvis den, att de svenska och norska naturalstren och tillverkningarna skola åtnjuta fullt samma frihet som de utländska, ty ett motsatt förhållande skulle vara en ren orimlighet. Felet tillkom, såsom jag nyss nämnde, år 1874 och hade insmugit sig i det lagförslag, som då åtföljde Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen.

I nu föreliggande förslag heter det: »Vid resa öfver gränsen från ena till andra riket vare det, med undantag för spelkort, hvilka äro underkastade såväl stämpelafgift som tull, medgifvet att af utländska till införsel tillättna samt svensk eller norsk tull underkastade alster eller tillverkningar tullfritt medföra följande mindre partier, nemligen» etc. Det borde naturligtvis heta: »Vid resa öfver gränsen från ena till andra riket vare det, med undantag för spelkort, hvilka äro underkastade såväl stämpelafgift som tull, medgifvet att af utländska, till införsel tillättna, samt svenska eller norska, tull underkastade, alster eller tillverkningar tullfritt medföra följande mindre partier, nemligen:» etc.

Jag skall ytterligare bedja få betona att i kongl. förordningen den 24 maj 1825 äro de omnämnda orden rätt skrifna; och då det icke funnits någon anledning till att en förändring i ordalagen bort vidtagas, måste jag antaga att den tillkommit genom misskrifning och anhåller därför att bevillningsutskottet, till hvilket jag förmodar att den kongl. propositionen kommer att remitteras, måte föreslå rättelse, hvilken jag anser vara nödvändig, för att den ifrågavarande paragrafen skall i berörda afseende återfå den omfattning, man med densamma afsett.

Vidare yttrades ej. Den ifrågavarande kongl. propositionen blef härefter, tillika med det i anledning af densamma nu afgifna yttrande, hänvisad till bevillningsutskottet.

Likaledes remitterades till *bevillningsutskottet* Kongl. Maj:ts proposition angående förlängning af den emellan de förenade rikena och Spanien den 15 Mars 1883 afslutade handelstraktat.

Slutligen hänvisades till *lagutskottet* nedannämnda kongl. propositioner, nemligen:

med förslag till förordning angående förändrad lydelse af § 40 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863;

med förslag till lag angående meddelande af rättegångsfullmakt genom telegram;

med förslag till lag angående ändring i 7 kap. samt vissa delar af 10 och 11 kap. strafflagen;

med förslag till lag om skiljemän och lag angående förändrad lydelse af 46 § utsökningslagen den 10 Augusti 1877; samt

med förslag till lagar angående handelsregister, firma och prokura samt angående tillägg till 15 kap. handelsbalken.

§ 6.

Föredrogos och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts skrivelser till Riksdagen;

1:o) med tillkännagifvande att Kongl. Maj:t förordnat statsrådet m. m. Johan Henrik Lovén att under innevarande riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet; samt

2:o) i anledning af en vid senast församlade riksdag beslutad lagförändring;

och skulle underrättelse om den förstnämnda skrifvelsens innehåll meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

§ 7.

Efter föredragning vidare, hvar efter annan, af de på kammarens bord hvilande motioner hänvisades

Herr *A. Gumelius'* motion, n:o 1, till statsutskottet;

Herr *E. Beckmans* motion, n:o 2, till tillfälligt utskott;

Herr *H. Anderssons* i Nöbbelöf m. fl:s motion, n:o 3, till statsutskottet;

Herr *A. G. Jönssons* i Mårarp motion, n:o 4, till lagutskottet;

Herr *N. Åkessons* motion, n:o 5, till statsutskottet;

Herr *E. V. Vretlinds* motioner, n:o 6, till bevillningsutskottet och n:o 7 till tillfälligt utskott;

Herr *E. Hammarlunds* motion, N:o 8, till tillfälligt utskott;

Herr *A. Gumelius'* motion, n:o 9, till bankoutskottet;

Herr *Liss Ol. Larssons* m. fl:s motion, n:o 10, till statsutskottet;

Herr *F. Berglöfs* m. fl:s motion, n:o 11, till statsutskottet;

Herr *L. Jönssons* i Sandby motioner, n:is 12 och 13, till statsutskottet;

Herrar *O. Ericksons* i Bjersby och *C. J. Peterssons* i Eksebo motion, n:o 14, till bevillningsutskottet;

Herr *O. Ericksons* i Bjersby motioner, n:o 15, till lagutskottet och n:o 16 till tillfälligt utskott;

Herr *J. Sjöbergs* i Bodaryd motion, n:o 17, till statsutskottet; samt

Herr *P. Näsmans* motioner, n:o 18, till tillfälligt utskott och n:o 19 till bevillningsutskottet.

§ 8.

Föredrogs och godkändes Riksdagens kanslideputerades memorial n:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

§ 9.

Följande nya motioner anmälades, nemligen af:

Herr *A. V. Ljungman*, n:o 20, om ändring af §§ 13, 15 och 19 i riksdagsordningen;

Herr *P. G. Petersson* i Brystorp, n:o 21, om beviljande af statsbidrag för utgörandet af skattefrälseräntor till enskild person; och n:o 22, om inlösning af frälsekatteeränta till statsverket och statsbidrag för samma räntors utgörande tillsvidare;

Herr *N. Petersson* i Runtorp, n:o 23, om ändrad lydelse af 13 § 3 mom. riksdagsordningen;

Herr *C. A. Olén*, n:o 24, om förhöjning i tullen på arbetade trävaror;

Herr *N. Nilsson* i Vrängebol, n:o 25, om inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor i Karlstad; och n:o 26, om afskrifning af grundskatterna och lindring i rustnings- och roteringsbesvären;

Herr *L. Börjesson*, n:o 27, om utsträckning i fatalietiden för anmälan om försäljning till staten af skattefrälseräntor;

Herrar *O. V. Redelius* och *J. P. Nilsson*, n:o 28, om indragning af ordinarie anslaget till kongl. teatrarne m. m.;

Herr *E. Åkerlund*, n:o 29, om ändringar i tulltaxan;

Herr *J. Bengtsson*, n:o 30, om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande utsträckning af fatalietiden för anmälan om försäljning till staten af kronotonde, som innehafves under enskild eganderätt;

Herr *J. Eliasson*, n:o 31, om ändrad lydelse af 13 § 3 mom. riksdagsordningen; n:o 32, om tillägg till 2 och 38 §§ i kongl. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862; och n:o 33, om ändrad lydelse af 11 § i

kongl. förordningen angående allmänt ordnande af presterskaps inkomster den 11 Juli 1862;

Herrar *S. Johnsson* i Hvetlanda och *O. Ericksson* i Bjersby, n:o 34, om efterskänkande af forsellön åt kronoarrendatorer; och n:o 35, om lindringar i kronoarrendatorernas arrendevilkor;

Herr *Folke Andersson*, n:o 36, om anvisande af statsanslag till ersättning i vissa fall för utgörande af skattefrälseräntor;

Herr *G. Jansson* i Krakerud, n:o 37, om förhöjd införselstull å så kallad lås- och träskruf;

Herr *F. Lindedal*, n:o 38, om statslån, till Ulricehamn-Var-tofta jernvägsaktiebolag m. m.;

Herr *S. M. Olsson*, n:o 39, om ändrad lydelse af 57 § i kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

Herr *J. Nydahl*, n:o 40, om ändrad lydelse af 11 § i kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

Herr *G. Mellin*, n:o 41, om rätt för kyrkostämma att granska debiterings- och uppbördslängderna för uppbörd af presterskaps löneinkomster; och n:o 42, om tillägg till kongl. förordningen om stämpelafgiften den 9 augusti 1884;

Herr *R. Gustafsson*, n:o 43, om skrifvelse till Kongl. Maj:t, med begäran om tillägg till instruktionen för arbetareförsäkringskomitén i fråga om utarbetande af förslag till lag om skiljedomstolar mellan arbetsgifvare och arbetare; samt

Herr *G. Ericsson* i Stockholm, n:o 44, om tillägg till 21 § i gällande bevillningsstadga.

Dessa motioner bordlades.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>C. A. Olén</i>	under 14 dagar fr. o. m. den 16 dennes.
» <i>A. Larsson</i> i Slättäng	» 14 » » 15 »
och » <i>G. Mellin</i>	» 8 » » 21 »

§ 11.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter Kammarrens ledamöter åtskildes kl. half 1 e. m.

In fidem
A. E. J. Johansson.

Fredagen den 13 Maj

kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 6 i denna månad.

§ 2.

Föredrogos de i gårdagens sammanträde aflemnade motioner; och hänvisades

Herr *A. V. Ljungmans* motion, n:o 20, till konstitutionsutskottet;

Herr *P. G. Peterssons* i Brystorp motioner, n:is 21 och 22, till statsutskottet;

Herr *N. Peterssons* i Runtorp motion, n:o 23, till konstitutionsutskottet;

Herr *C. A. Oléhns* motion, n:o 24, till bevillningsutskottet;

Herr *N. Nilssons* i Vrångebol motioner, n:o 25 till bankoutskottet och n:o 26 till statsutskottet;

Herr *L. Börjessons* motion, n:o 27, till statsutskottet;

Herrar *O. V. Redelius* och *J. P. Nilssons* motion, n:o 28, till statsutskottet;

Herr *E. Åkerlunds* motion, n:o 29, till bevillningsutskottet;

Herr *J. Bengtssons* motion, n:o 30, till statsutskottet;

Herr *J. Eliassons* motioner, n:o 31, till konstitutionsutskottet samt n:is 32 och 33 till lagutskottet;

Herrar *S. Johnssons* i Hvetlanda och *O. Ericksons* i Bjersby motioner, n:is 34 och 35, till statsutskottet;

Herr *Folke Anderssons* motion, n:o 36, till statsutskottet;

Herr *G. Janssons* i Krakerud motion, n:o 37, till bevillningsuttkottet;

Herr *F. Lindedals* motion, n:o 38, till statsutskottet;

Herr *S. M. Olssons* i Sörnäs motion, n:o 39, till lagutskottet;

Herr *J. Nydahls* motion, n:o 40, till lagutskottet;

Herr *G. Mellins* motioner, n:o 41, till lagutskottet och n:o 42 till bevillningsutskottet;

Herr *R. Gustafssons* motion, n:o 43, till tillfälligt utskott; samt

Herr *G. Ericssons* i Stockholm motion, n:o 44, till bevillningsutskottet.

§ 3.

Följande nya motioner aflemnades, nemligen af:

Herr vice talmannen *S. Nilsson*, n:o 45, om tillägg till kongl. förordningen om fattigvården den 9 juni 1871; och

n:o 46, om beviljande af anslag till lön åt en länsveterinär i Kristianstads län;

Herr *J. Anderson* i Tenhult, n:o 47, om ändring i kongl. förordningen angående arfvode för auktion å utmätt fastighet på landet m. m. den 30 november 1855;

n:o 48, om ändring i bestämmelserna i fråga om utarrendering af statens domäner, och

n:o 49, om afskrifning af grundskatterna samt lindring i rustnings- och roteringsbesvären;

Herr *A. Johansson* i Löfåsen, n:o 50, om rätt för kronoarrandatorer att uppsäga arrendena till afträde den 14 mars 1888;

Herr *A. G. Björkman*, n:o 51, om åsättande af tull å fläsk, ister, kött, smör och majs;

Herr *E. Hammarlund*, n:o 52, om tillägg till 17 eller 25 § riksdagsordningen rörande sättet för valen till Andra Kammaren; och n:o 53, om ändrad lydelse af 14 och 19 §§ riksdagsordningen;

Herr *A. G. Jönsson* i Mårarp, n:o 54, om skrifvelse till Kongl. Maj:t, angående ändringar i gällande bestämmelser i afseende å vaktbetjentes vid postverket tjänstetid;

Herr *J. Ericsson* i Norrby m. fl., n:o 55, om inrättande af afdelningskontor utaf riksbanken i landsorten;

Herr *A. Brodin*, n:o 56, om anslag till resestipendier åt personer, som ämna i utlandet utbilda sig för handelsverksamhet;

Herr *P. Ersson* i Vestlandaholm, n:o 57, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändrad tid för indelta arméns målskjutningsöfningar; och

n:o 58, om rätt för kommuner att mot half afgift för lägsta klass få i rikets hospitalsinrättningar värdade medellöse sinnessjuke;

Herr *E. Meyer*, n:o 59, om ändrad lydelse af 5 kap. 10 § strafflagen;

Herr *J. Smedberg*, n:o 60, om ändring i eller tillägg till kongl. förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875;

Herr *P. Waldenström*, n:o 61, om ändrad lydelse af § 26 i kongl. förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin den 29 maj 1855;

Herr *P. Truedsson*, n:o 62, om lindring i vilkoren för arrende af statens domäner;

Herr *R. Gustafsson*, n:o 63, om ändring af 14 § riksdagsordningen;

Herr *C. G. Anderson* i Skeenda, n:o 64, om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändradt sätt för uthyrande af åtskilliga lägenheter vid statens jernvägsstationer;

Herr *I. Tufwesson*, n:o 65, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om undersökning rörande ifrågasatt jernvägsförbindelse mellan Hestveda i Kristianstads län och Halmstad;

Herr *A. E. Petersson* i Hamra m. fl., n:o 66, om skrifvelse

till Kongl. Maj:t med begäran om utredning rörande nya grunder för statens embets- och tjenstemäns aflöning samt om anvisande af anslag för sådant ändamål;

Herr *C. J. Petersson* i Eksebo, n:o 67, om upphäfvande af konungens rätt att förordna om nytt val till Riksdagens båda kamrar eller den ena af dem samt om inrättande af en riksnämnd; och n:o 68, om ändrad lydelse af 17 § riksdagsordningen;

Herr *G. W. Svensson* i Rydaholm, n:o 69, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändradt sätt för pensioners utbetalande från folkskoleläraryarnes pensionsinrättning samt enke- och pupillkassa;

Herr *M. Dahn*, n:o 70, om bankovinstens användande samt tillägg till 4 § i bankoreglementet; och

n:o 71, om uppgörande af plan för inrättande af riksbankens afdelningskontor i landsorten;

Herr *M. Tysk*, n:o 72, om ändrad lydelse af 12 § i kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

Herr *A. M. Lundberg*, n:o 73, om förklaring af 6 och 7 §§ i kongl. förordningen om bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter; och

n:o 74, med förslag till ändringar i kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 24 september 1886.

De sålunda anmälda motionerna bordlades.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson

Lördagen den 14 Maj

kl. 1 e. m.

§ 1.

Efter föredragning af de i senaste sammanträdet aflemnade motioner hänvisades

Herr vice talmannen *Sven Nilssons* motioner, n:o 45 till lagutskottet och n:o 46 till statsutskottet;

Herr *J. Andersons* i Tenhult motioner, n:o 47 till tillfälligt utskott samt n:is 48 och 49 till statsutskottet;

Herr *A. Johanssons* i Löfåsen motioner, n:o 50, till statsutskottet;

Herr *A. G. Björkmans* motion, n:o 51, till bevillningsutskottet;

Herr *E. Hammarlunds* motioner, n:is 52 och 53, till konstitutionsutskottet;

Herr *A. G. Jönssons* i Mårarp motion, n:o 54, till tillfälligt utskott;

Herr *J. Ericssons* i Norrby m. fl:s motion, n:o 55, till bankoutskottet;

Herr *A. Brodins* motion, n:o 56, till statsutskottet;

Herr *P. Erssons* i Vestlandaholm motioner, n:o 57 till tillfälligt utskott och n:o 58 till statsutskottet;

Herr *E. Meyers* motion, n:o 59, till lagutskottet;

Herr *J. Smedbergs* motion, n:o 60, till lagutskottet;

Herr *P. Waldenströms* motion, n:o 61, till bevillningsutskottet;

Herr *P. Truedssons* motion, n:o 62, till statsutskottet;

Herr *R. Gustafssons* motion, n:o 63, till konstitutionsutskottet;

Herr *C. G. Andersons* i Skeenda motion, n:o 64, till tillfälligt utskott;

Herr *T. Tufvessons* motion, n:o 65, till tillfälligt utskott;

Herr *A. E. Peterssons* i Hamra m. fl:s motion, n:o 66, till statsutskottet;

Herr *C. J. Peterssons* i Eksebo motion, n:is 67 och 68, till konstitutionsutskottet;

Herr *G. V. Svenssons* i Rydaholm motion, n:o 69, till tillfälligt utskott;

Herr *M. Dahns* motioner, n:is 70 och 71, till bankoutskottet;

Herr *M. Tysks* motion, n:o 72, till lagutskottet; samt

Herr *A. M. Lundbergs* motioner, n:is 73 och 74 till bevillningsutskottet.

§ 2.

Anmäldes nya motioner af:

Herr *L. F. Odell*, n:o 75, om rätt för kronoarrendatorer att uppsäga sina arrenden till afträde den 14 mars 1888.

Herr *C. F. Pettersson* i Dänningelanda, n:o 76, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i afseende å hypoteksbankens och hypoteksföreningarnes lånerörelse;

Herr *E. P. Jonsson* i Myre, n:o 77, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Hernösand;

Herr *I. Månsson* m. fl., n:o 78, om tilläggsbeviljning för år 1888 för viss del af statens embets- och tjänstemäns löner;

Herr *I. Månsson*, n:o 79, om afskrifning af kyrkotionde i Skåne, Halland, Blekinge och Bohus län samt beviljande af statsanslag för sådant ändamål;

Herr *A. W. Lund*, n:o 80, om ändrad lydelse af 19 § riksdagsordningen;

Herr *J. Andersson* i Lysvik, n:o 81, om ökad statsbidrag till lärarepersonalen vid mindre folkskolor m. m.; och

n:o 82, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till ombildning af nu gällande tullsystem;

Herr *A. Brodin*, n:o 83, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af ny jernvägstaxa vid samtrafik mellan statens och enskilda banor och utredning om inköp för statens räkning af enskilda jernvägar m. m.;

Herr *J. Sjöberg* i Bodaryd, n:o 84, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i afseende å hypoteksbankens och hypoteksföreningarnes omorganisation;

Herr *A. Nilsson* i Rinkaby, n:o 85, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Kristianstad;

Herr *W. Farup*, n:o 86, om tillägg till 8 och 12 §§ beviljningsstadgan;

Herr *A. G. Anderson* i Himmelsby, n:o 87, om befrielse för rusthållarne vid andra lifgrenadierregementet att bekosta exercisammunition;

Herr vice talmannen *S. Nilsson*, n:o 88, om ändringar i kongl. förordningen om tillverkning af bränvin den 2 juni 1882 m. m.;

Herr *N. Nilsson* i Skärhus, n:o 89, om ändrad lydelse af 14 § riksdagsordningen;

Herr *N. Persson* i Vadensjö, n:o 90, om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändringar i legostadgan den 23 november 1833.

Herr *P. Pehrson* i Törneryd, n:o 91, om tillägg till 31 § 2 mom. i kongl. förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871; och

n:o 92, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Karlskrona;

Herr *P. Sahlström*, n:o 93, om beviljande af statsanslag för inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark i Vermlands län;

Herr *A. Bokström*, n:o 94, om ändrad lydelse af 22 och 41 §§ i kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin m. m. den 29 maj 1885;

N:o 95, om ändring i bankoreglementets bestämmelser i fråga om semester för tjänstemännen vid riksbankens afdelningskontor; och

N:o 96, om ändring i bankoreglementet i syfte att jemväl qvinna må kunna anställas i riksbankens tjänst;

Herrar *August Danielsson* och *N. Wallmark*, n:o 97, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om anläggning af nybyggen eller torp å kronoparker inom Vester- och Norrbottens län;

Herr *E. Nyström*, n:o 98, om tillägg till 17 kap. 16 § rättegångsbalken;

n:o 99, om beviljande åt förre sedeltryckaren *C. J. W. Berglund* af ett årligt understöd af riksbankens medel; och

n:o 100, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till lag om förbud för tillverkning och försäljning af destillerade, alkoholhaltiga drycker för andra än medicinska och tekniska ändamål;

Herr *Liss Olof Larsson*, n:o 101, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i lagstiftningen angående försäljning af vin och maldrycker; och

n:o 102, om förhöjning af bränvinstillverkningskatten och införselstullen å sprithaltiga varor m. m.; samt

Herr *C. Persson* i Stallerhult, n:o 103, om ändring af 26 § i kongl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 29 juni 1866.

Motionerna bordlades.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>B. Dahlgren</i>	under 12 dagar fr. o. m. den 16 dennes,
» <i>C. J. Jakobson</i> ...	» 8 » » 19 »
» <i>P. Larsson</i> i Vig- getorp	» 8 » » 17 »
» <i>A. G. Andersson</i> i Himmelsby	» 5 » » 15 »
» <i>A. Låftman</i>	» 10 » » 18 »
» <i>A. Henricson</i>	» 3 » » 16 »
och herr <i>Back Per Ersson</i>	» 8 » » 18 »

§ 4.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 2 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.